

NEBEZPEČNÉ LÁTKY: BUĎ INFORMOVANÝ, HODNOŤ A CHRÁŤ

Drevovýroba a výroba nábytku

www.chemicalscampaign.eu

Hodnotenie rizík pri používaní
nebezpečných chemikálií

SLIC
Senior Labour
Inspectors
Committee

Financované úniou

Úvod

Pri pracovných postupoch, ktoré sú vykonávané pri procese spracovania dreva a pri výrobe nábytku sú pracovníci vystavení (exponovaní) viacerým nebezpečným látkam ako napríklad prachu z dreva (počas prípravy, opracovaní, kompletizácii a pri iných činnostiach.) a organickým rozpúšťadlám.

Táto expozícia, hlavne vdychovaním, absorpciou kožou alebo pri možnom požití, predstavuje rizikový faktor pre zdravie pracovníkov.

Ako majú zamestnávateľia hodnotiť riziko vyplývajúce z expozície zamestnancov pri práci a rozhodnúť o potrebných preventívnych opatreniach?

1. Identifikáciou nebezpečných chemických faktorov a posudzovaním rizika vyplývajúceho z rozličných pracovných postupov a činností na pracoviskách
2. Výberom vhodných preventívnych a ochranných opatrení, ktoré je potrebné aplikovať
3. Preverení týchto opatrení, či sú dostatočné a zároveň zistením či po ich prijatí nevznikli iné, nové riziká.

AKÉ OPATRENIA?

Prednostne sa musia aplikovať kolektívne opatrenia, organizačné opatrenia a v poslednom rade osobné ochranné pracovné prostriedky (OOPP).

How are collective protection measures implemented?

- výberom vhodných pracovných prostriedkov alebo prevádzok (pozri príklad na obr. č. 1, 2,3 a 5)

POZNÁMKA

Pri výbere pracovných prostriedkov, je potrebné sa uistiť, že bezpečnostné požiadavky vzťahujúce sa naňho, boli v celom rozsahu uplatnené.

Ako organizovať prácu v súvislosti so znižovaním alebo eliminovaním rizík?

- Napríklad znížením doby expozície každého pracovníka, znížením počtu zamestnancov, ktorí môžu byť exponovaní, odstránením rizík z priestorov, kde sa pracovníci nachádzajú a tiež bezpečným skladovaním týchto látok.

Aké druhy osobných ochranných pracovných prostriedkov majú byť použité

- Predovšetkým je potrebné uvedomiť si, že OOPP sa aplikujú vždy len ako dodatočné, pomocné opatrenia. Najlepším riešením je, keď sa ich používanie môže vylúčiť aplikovaním kolektívnych technických a organizačných opatrení.
- Existuje mnoho druhov OOPP ako napríklad ochranné masky, rukavice, okuliare, zástery a ochranné pracovné odevy. Je potrebné zohľadniť informácie na etiketách výrobkov a informácie uvedené v kartách bezpečnostných údajov.

Existuje dokumentácia, ktorá obsahuje potrebné údaje o látkach?

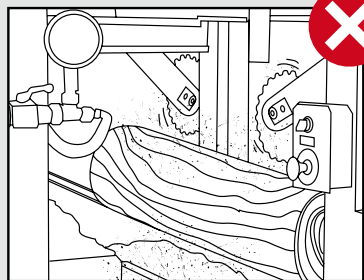
- Áno. Podrobnejšie informácie o výrobkoch nájdete v kartách bezpečnostných údajov ako aj na etiketách s označením na obaloch každej látky. Tieto informácie si musíte pozorne prečítať pozorne

RIZIKÁ SPOJENÉ S PRACHOM

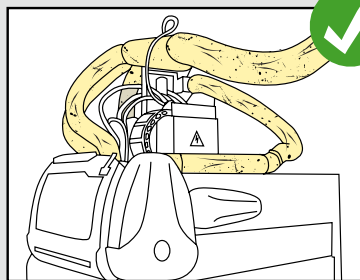
V drevospracujúcom priemysle existuje mnoho operácií spojených s uvoľňovaním a akumuláciou prachu. Opakovaná expozícia prachu z dreva môže byť príčinou rakoviny nosnej dutiny. Prach môže zapríčiniť aj podráždenie a poškodenie kože a slizníc a tiež alergické reakcie.

JE DÔLEŽITÉ UPLATŇOVANIE PREVENTÍVNYCH OPATRENÍ A ICH NÁSLEDNÁ KONTROLA?

PRÍKLAD Č. 1 – LOKÁLNE ODSÁVANIE

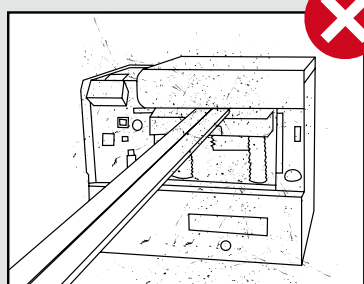

Nie. Prečo? Nie je inštalované lokálne odsávanie. Pracovníci sú vystavení účinkom prachu.

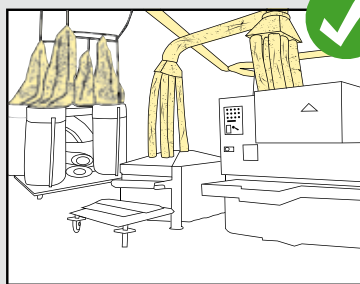

Áno. Prečo? Prach je odstraňovaný a neuniká do pracovného prostredia.

PRÍKLAD 2 – LOKÁLNE ODSTRANOVANIE PRACHU POMOCOU FILTROV

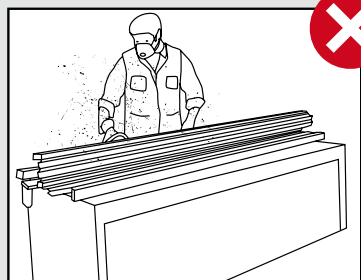

Nie. Prečo? Pracovníci budú exponovaní prachu v zariadení, ktoré nie je vybavené filtermi, ktorý prach zachytí.

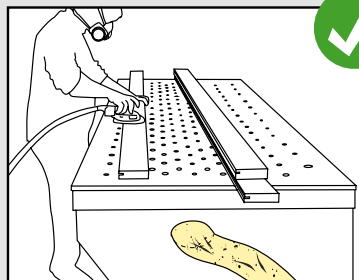

Áno. Prečo? Zariadenie je opatrené ochrannou manžetou alebo závesom, aby prach bol zachytávaný a odstraňovaný z pracovného prostredia.

PRÍKLAD 3 – ODSÁVANIE ZABUDOVANÉ PRIAMO DO PRACOVNÉHO PROSTREDKU

Nie. Prečo? Pracovník je exponovaný prachu, ktorý nie je odvádzaný. Ochranná maska neposkytuje najvhodnejšiu a dostatočnú ochranu.

Áno. Prečo? Práca je vykonávaná na perforovanej pracovnej ploche z ktorej je prach odsávaný. Pracovník používa súčasne masku proti prachu.

Aké opatrenia sú odporúčané opatrenia?

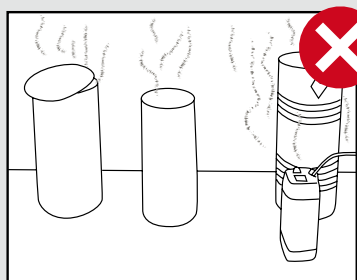
- prijmite kolektívne ochranné opatrenia na zabránenie rozptyľovania prachu spolu s odstraňovaním prachu priamo pri zdroji, kde vzniká
- obmedzte prístup do rizikových priestorov
- znížte počet exponovaných pracovníkov na minimum
- oboznámte pracovníkov s rizikami ktoré sa vyskytujú na pracovisku a s postupmi dobrej praxe
- zabezpečte zdravotný dohľad nad pracovníkmi, ktorý zohľadní výsledky hodnotenia rizík
- zabezpečte kontroly odsávania, aby ste sa ubezpečili, že zariadenie je funkčné
- udržiajte čistotu pracoviska.

RIZIKÁ SPOJENÉ S POUŽÍVANÍM VÝROBKOV

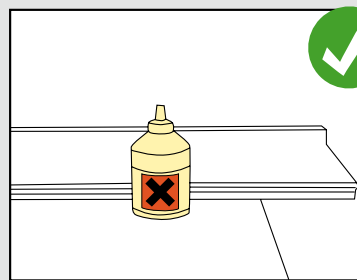
Materiály používané pri spracovaní dreva obsahujú mnoho chemických látok, ktoré sú nebezpečné pre zdravie pracovníkov.

Je dôležité vykonávať opatrenia na prevenciu a kontrolu rizík. Ako na to?

PRÍKLAD 4 – PRI PRÁCI S GLEJMI A ROZPÚŠŤADLAMI, UCHOVÁVAJTE NÁDOBY S TÝMITO LÁTKAMI UZATVORENÉ

Nie. Prečo? Nádoby sú otvorené a nie sú označené. Nikto nevie, že čo obsahujú.

Áno. Prečo? Nádoby sú správne označené, obsahujú všetky potrebné informácie a sú uzatvorené.

Aké opatrenia sú odporúčané opatrenia?

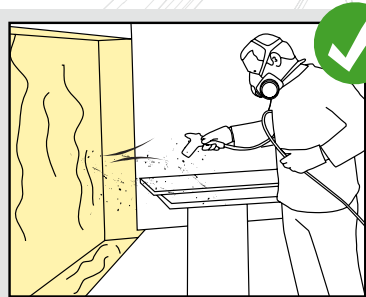
- Ubezpečte sa, že je vetranie dostatočné na to, aby bola koncentrácia pár riedidiel udržiavaná pod hodnotu najvyššieho expozičného limitu
- Používajte materiály v blízkosti lokálneho odsávania
- Zabráňte úniku horľavých a výbušných látok
- Udržiavajte nádoby s materiálmi uzatvorené v čase keď nie sú práve používané aby si zamedzil ich úniku (odparovaniu)
- Používajte len potrebné minimálne množstvo
- Používajte ochranu dýchacích ciest (masky)
- Používajte ochranu očí a tváre
- Používajte individuálnu ochranu rúk (rukavice)
- Nenechajte žiadnu časť tela nechránenú
- Informujte a oboznámte pracovníkov s rizikami vyskytujúcimi sa na pracovisku a so zásadami bezpečnej práce.

PRIKLAD 5 – PRÁCA VO VETRANÝCH KABÍNKACH

30

Nie. Prečo? Práca je vykonávaná v otvorenom priestore, čím môžu byť zasiahnutí mnohí pracovníci, nie je dostatočné vetranie ani odsávanie a navyše pracovník nepoužíva ani len OOPP.

31

Áno. Prečo? Práca sa vykonáva vo vetraných kabínkach s vodnou clonou a pracovníci používajú ochrannú masku, rukavice a ochranný odev.

32

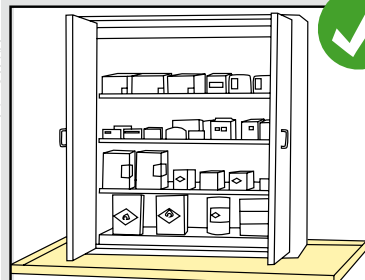
Aké opatrenia sa odporúčajú?

- zabezpečte dostatočného vetrania, uprednostnite lokálne odsávanie pri zdroji pred celkovým vetraním
- používajte prostriedky na ochranu dýchacích ciest, rúk a celého tela v prípade, že nie je možné udržať koncentráciu škodlivín pod hodnotou najvyššieho prípustného limitu
- informujte a oboznámte pracovníkov s existujúcimi rizikami a bezpečnými pracovnými postupmi.

PRÍKLAD 6 – ORGANIZÁCIA MATERIÁLOV V SKLADE

Nie. Prečo? Nádobý sú v zlom stave, nie sú označené a sú naskladané vedľa seba náhodne.

Áno. Prečo? Nádobý sú označené a uskladnené s prihliadnutím na ich špecifické vlastnosti a skladovacia plocha je označená a vybavená havarijnou vaničkou.

Aké opatrenia sa odporúčajú?

- správne a bezpečné skladovanie
- uistiť sa, že nie sú spolu skladované nekompatibilné látky
- udržuj obaly tesne uzatvorené, mimo priameho slnečného žiarenia a všetkých zdrojov požiaru (iniciácie), na suchom a dobre vetranom mieste, pri izbovej teplote.

IDENTIFIKOVANIE NEBEZPEČNÝCH CHEMICKÝCH FAKTOROV

Je predpokladom správnej manipulácie.

Po dodaní suroviny je potrebné:

- identifikujte, registrujte a monitorujte jej príjem
- skontrolujte stav obalov (čo sa týka ich prípadného poškodenia alebo správnosti označovania chemických látok a zmesí)
- skontrolujte informácie na obaloch
- oboznáť sa s informáciami uvedenými v kartách bezpečnostných obaloch výrobku.

Všetky nádoby (obaly) obsahujúce nebezpečné látky alebo zmesi musia byť opatrené bezpečnostným označením.

Označenie musí byť čitateľné a musí obsahovať nasledovné informácie:

- názov výrobku
- identifikačné údaje výrobcu
- identifikačné údaje o dovozcovi, distribútorovi
- R vety
- S vety
- bezpečnostné symboly a slovné označenia.

Ako čítať informácie uvedené na označení (etikete)?

Identifikácia nebezpečenstva (v súlade s chemickým zákonom)

Poznámka: okrem symbolov, ktoré označujú látky toxické, nebezpečné pre zdravie a dráždivé, tiež symboly ktoré označujú látky karcinogénne, mutagénne, škodlivé pre reprodukciu, sú charakterizované aj prostredníctvom R viet.

IDENTIFIKÁCIA VÝROBKU
(látky alebo zmesi)

ZLOŽENIE

Zoznam látok ktoré obsahuje zmes je uvedený v závislosti od ich množstva a toxicity.

**SLOVNÉ OZNAČENIE
RIZIKA
(R-vety)**
v zmysle výnosu
MH SR č. 3/2010

**SLOVNÉ OZNAČENIE
NA BEZPEČNÉ
POUŽITIE
(S-vety)**
v zmysle výnosu
MH SR č. 3/2010

T
Toxický
R11-23/25
Mimoriadne horľavý
Toxický pri vdýchnutí a po požití

F
Veľmi horľavý
S7-16-24-45
Uchovávať nádobu tesne uzatvorenú
Uchovávať mimo dosahu zdrojov zapálenia – Zákaz fajčenia
Zabráňte kontaktu s pokožkou
V prípade nehody alebo ak sa necítite dobre, okamžite vyhľadajte
lekársku pomoc (ak je to možné, ukážte označenie látky alebo zmesi)

ABCD-33
Obsahuj...

XXX Plc
ul. ABY
Tel: ...

**Identifikácia osoby, ktorá
uviedla látku na trh**
(meno, sídlo, telefónne číslo)

Ktoré symboly sa používajú pri označovaní?

Nebezpečenstvo je v Európe identifikované v zmysle prílohy II 67/548/EEC

1

2

3

4

5

6

7

8

1 - Veľmi horľavé (F) a

Mimoriadne horľavé (F+)

2 - Toxické a veľmi toxické

3 - Žieravé (C)

4 - 4. Oxidujúce (O)

5 - Škodlivé (Xn)

6 - Dráždivé (Xi)

7 - Výbušné (E)

8 - Nebezpečné pre životné prostredie

Globálny harmonizačný systém pre označovanie a klasifikáciu zavádza odlišné symboly, ktoré sa budú používať pre označovanie látok. Oboznám sa s bližšími informáciami o novom označovaní a klasifikácii látok a zmesí.

Fyzikálne nebezpečenstvo

- 1 – výbušný/ samovoľne reagujúce látky a zmesi/ organické peroxidy
- 2 – horľavý/samovoľne reagujúce látky a zmesi/ pyrotechnický/ samozápalný/uvoľňujúce horľavé plyny/organické peroxidy
- 3 – oxidujúci /podporujúci horenie
- 4 – plyn pod tlakom
- 5 – žieravé.

Nebezpečenstvo poškodenia zdravia

- 1 – akútna toxicita
- 2 – dráždivý/dráždivý pre kožu/ akútna toxicita/ narkotické účinky/ /dráždi dýchacie cesty
- 3 – karcinogénny/podráždenie dýchacích ciest/toxický pre reprodukciu /špecifická organická toxicita/mutagénny/toxický pri vdýchnutí
- 4 – žieravý

Nebezpečenstvo pre životné prostredie

- 1 – nebezpečný pre životné prostredie

To boli len príklady nového značenia.

Je potrebné si osvojiť informácie o novom značení a jeho význame.

Čo sú to karty bezpečnostných údajov?

Karty bezpečnostných údajov umožňujú zistiť, že ktoré nebezpečné chemické faktory sa nachádzajú v používaných výrobkoch a pomáhajú pri posudzovaní rizík na pracoviskách, na ktorých môžu byť zamestnanci exponovaní týmto faktorom pri práci.

Pri dodávaní nebezpečných látok a zmesí alebo predtým ako sú tieto látky dodané, je každý výrobca, dovozca alebo distribútor povinný poslať používateľovi karty bezpečnostných údajov, ktoré obsahujú údaje potrebné na ochranu zdravia a pracovného prostredia. Informácie v kartách bezpečnostných údajov musia byť vyhotovené v jazyku členského štátu EÚ na ktorom sa pracovisko nachádza. **V prípade, že to tak nie je, kontaktujte výrobcu alebo dovozcu vašich chemikálií.**

Bližšie informácie vám môžu byť poskytnuté u koordinátora tejto kampane za Slovenskú republiku:

Ing. Daniela Gecelovská, Národný inšpektorát práce

e-mail: daniela.gecelovska@ip.gov.sk

Masarykova 10, 040 01 Košice

telefón: 055 7979 918

alebo na všetkých miestne príslušných inšpektorátoch práce.

ATC je výlučne zodpovedný za obsah tejto publikácie.